

คุยกับผู้อ่าน

เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2528 มีการประชุมใหญ่คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการสาขาต่าง ๆ 10 สาขา ของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (สภာวิจัยแห่งชาติ) ที่บางเขน เพื่อพิจารณาปัญหาที่สำคัญ ๆ ของประเทศและนโยบายที่จะทำให้การวิจัยสามารถแก้ปัญหาของประเทศ จะไม่ขอกกล่าวถึงเรื่องราวที่ได้มีการอภิปรายกัน ท่านที่สนใจอาจขอได้จากสำนักงานแห่งนั้น

ที่ผมอยากจะชี้ชวนให้สนใจก็คือ การขาดวัฒนธรรมทางวิชาการในบ้านเมืองของเรา วัฒนธรรมทางวิชาการในที่นี้หมายถึงการมีวัฒนธรรมในการ แสวงหา สร้าง และใช้วิชาการในชีวิตประจำวัน และในการทำงานน้อยใหญ่ ที่ว่าขาดวัฒนธรรมทางวิชาการนั้นเห็นได้ทั่วไป เช่น

รัฐบาล ก็ไม่ผู้สนใจ แสวงหา สร้าง และใช้วิชาการ

รัฐสภา ก็ไม่ผู้สนใจ แสวงหา สร้าง และใช้วิชาการ

ที่ร้ายก็คือมหาวิทยาลัยก็ไม่ผู้สนใจ แสวงหา สร้าง และใช้วิชาการ!

เมื่อขาดวิชาการกันไปทั่ว คนของเราก็ไม่ฉลาดในการที่จะเข้าใจธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลาย ไม่เข้าใจวิธีการที่จะแก้ปัญหาและก่อประโยชน์ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในบ้านเมือง

ยังมีความเข้าใจไม่ตรงว่าอะไรคือ ความรู้ อะไรคือวิชาการ คนไทยจำนวนมากเห็นว่าหนังสือหรือตำราที่ฝรั่งหรือไทยแต่งไว้คือความรู้หรือวิชาการ ซึ่งก็อาจจะไม่ผิด แต่ความรู้หรือวิชาการประเภทนั้น ไม่เพียงพอที่จะทำให้ความเข้มแข็งทางปัญญาที่จะเกิดการพัฒนา เพราะผู้ที่เกี่ยวข้องมิได้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ หรือวิชาการนั้นขึ้นมา

ยกตัวอย่าง ครูสอนสุขศึกษาจากหนังสือ ซึ่งก็สอนกันมาชั่วมกับชั่วกัลปใบแต่ไม่ค่อยได้ผลอะไรกับนักเรียนและครู เพราะทั้งนักเรียนและครูไม่ได้มีส่วนร่วมสร้างความรู้ขึ้นมา

ตรงข้าม ถ้าครูให้นักเรียนแต่ละคนทำบันทึกว่า ในเดือนหนึ่ง ๆ นักเรียนเจ็บป่วยเป็นอะไรกันบ้าง แล้วเอามาดูร่วมกันทั้งชั้น จะเกิดความรู้ร่วมกันขึ้นมา ครูก็รู้ว่านักเรียนมีปัญหาอะไรบ้าง มากน้อยแค่ไหน เมื่อไร เป็นกับใคร ฯลฯ นักเรียนก็มีความรู้เกี่ยวกับตัวเองขึ้นมา และนี่คือการวิจัย ครูกับนักเรียนวิจัยร่วมกัน ผลของการวิจัยก็เป็นการสอน และนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาได้

การวิจัยมิใช่เป็นเรื่องเฉพาะนักวิจัยในห้องวิจัย แต่การวิจัยควรจะมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ตั้งแต่ที่ทำงานรัฐบาล ในห้องเรียน ไปจนถึงท้องไรท้องนา ถ้าเรามีวัฒนธรรมแห่งการวิจัย หรือแห่งความรู้หรือวิชาการที่แท้จริง จะทำให้เราเข้มแข็งทางปัญญา และแก้ปัญหาต่าง ๆ ของคนไทยได้ รวมทั้งปัญหาการไม่มีที่เรียนและไม่มีการทำงานด้วย

ประเวศ วิเศษ